немачка
сарадња
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

giz Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

НЕ ИЗОСТАВИТИ НИКОГА ИЗ РАЗВОЈА!

Напредак у остваривању Циљева одрживог развоја из перспективе живота и развоја деце у Србији

РЗС СРБИЈЕ
Република Србија – Републички завод за статистику
Statistical Office of the Republic of Serbia

ЈУЛ 2022.

НЕ ИЗОСТАВИТИ НИКОГА ИЗ РАЗВОЈА!

НАПРЕДАК У ОСТВАРИВАЊУ ЦИЉЕВА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ИЗ ПЕРСПЕКТИВЕ ЖИВОТА И РАЗВОЈА ДЕЦЕ У СРБИЈИ

Издавач:

Република Србија – Републички завод за статистику
Statistical Office of the Republic of Serbia

Милана Ракића 5, Београд
Тел: 011 2412 922; факс: 011 2411 260

За издавача:
Др Миладин Ковачевић, директор

Аутор:
Др Марија Бабовић

Редакцијски одбор:
Снежана Лакчевић
Драгана Ђоковић Папић
Петар Ђорић
Владица Јанковић
Радна група за праћење Циљева одрживог развоја (ЦОР)

Лектура и коректура (српски):
Event Group d.o.o.

Превод (енглески):
Снежана Карамарковић

Дизајн:
Растко Тохољ

Приликом коришћења података из ове публикације обавезно навести извор.

Израду ове публикације подржале су владе Швајцарске и Немачке.
Ова публикација не представља нужно званичан став влада Швајцарске и Немачке.

немачка сарадња
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:
giz Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

САДРЖАЈ

НЕ ИЗОСТАВИТИ НИКОГА ИЗ РАЗВОЈА! 5
НАПРЕДАК У ОСТВАРИВАЊУ ЦИЉЕВА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ИЗ ПЕРСПЕКТИВЕ ЖИВОТА И РАЗВОЈА ДЕЦЕ У СРБИЈИ

1 СВЕТ БЕЗ СИРОМАШТВА 8
ДЕЦА СУ ВИШЕ ИЗЛОЖЕНА РИЗИЦИМА ОД СИРОМАШТВА НЕГО ОДРАСЛО И СТАРИЈЕ СТАНОВНИШТВО, ШТО ЗА СВАКО ЧЕТВРТО ДЕТЕ СТВАРА НЕПОВОЉНИЈЕ ШАНСЕ ЗА РАСТ И РАЗВОЈ...

2 СВЕТ БЕЗ ГЛАДИ 9
ЗАОСТАЈАЊЕ У РАСТУ И НЕУХРАЊЕНОСТ ДЕЦЕ СУ У ПАДУ, АЛИ И У ОВОМ ПОГЛЕДУ ПРИСУТНЕ СУ РАЗЛИКЕ ИЗМЕЂУ ДЕЦЕ КОЈА ЖИВЕ У СИРОМАШНИЈИМ И ДЕЦЕ КОЈА ЖИВЕ У БОГАТИЈИМ ДОМАЋИНСТВИМА, ДЕЦЕ КОЈА ЖИВЕ У ГРАДСКИМ И ДЕЦЕ КОЈА ЖИВЕ У ОСТАЛИМ НАСЕЉИМА...

3 ДОБРО ЗДРАВЉЕ 10
ШАНСЕ ЗА ПРЕЖИВЉАВАЊЕ ДЕЦЕ СУ ПОВЕЋАНЕ — ДУГОРОЧНО СУ СМАЊЕНЕ СТОПЕ СМРТНОСТИ ОДОЈЧАДИ И ДЕЦЕ ДО 5 ГОДИНА, АЛИ ЈОШ УВЕК НИСУ СВА ДЕЦА ОБУХВАЋЕНА ПРЕПОРУЧЕНОМ ИМУНИЗАЦИЈОМ...

4 КВАЛИТЕТНО ОБРАЗОВАЊЕ 13
НЕЈЕДНАКОСТИ У ПРИСТУПУ ОБРАЗОВАЊУ НАЈИЗРАЖЕНИЈЕ СУ У РАНОМ ДЕТИЊСТВУ, ИШЧЕЗАВАЈУ НА НИВОИМА ОБАВЕЗНОГ ПРЕДШКОЛСКОГ И ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ПОТОМ СЕ ПОВЕЋАВАЈУ У СРЕДЊЕМ ОБРАЗОВАЊУ. ПРИСТУП ОБРАЗОВАЊУ ЈЕ НАЈНЕПОВОЉНИЈИ МЕЂУ ДЕЦОМ ИЗ НАЈСИРОМАШНИЈИХ ДОМАЋИНСТАВА И ДЕЦОМ КОЈА ЖИВЕ У РОМСКИМ НАСЕЉИМА.

8 ДОСТОЈАНСТВЕН РАД И ЕКОНОМСКИ РАСТ 17
ФАКТОР РИЗИКА ПО РАЗВОЈ ДЕЦЕ ПРЕДСТАВЉА И ДЕЧИЈИ РАД КОЈИ ПОСЕБНО ПОГАЂА ДЕЧАКЕ ИЗ СЕОСКИХ (ОСТАЛИХ) НАСЕЉА И ИЗ ДОМАЋИНСТАВА НИЖЕГ МАТЕРИЈАЛНОГ СТАЊА...

16 МИР, ПРАВДА И СНАЖНЕ ИНСТИТУЦИЈЕ 18
ГОТОВО СВОЈ ДЕЦИ ЈЕ ОБЕЗБЕЂЕН ИДЕНТИТЕТ УПИСОМ У МАТИЧНЕ КЊИГЕ РОЂЕНИХ. ЈОШ УВЕК СУ ЗАСТУПЉЕНЕ МЕТОДЕ НАСИЛНОГ ДИСЦИПЛИНОВАЊА ДЕЦЕ КАЖЊАВАЊЕМ. ДЕЦА СЕ НАЛАЗЕ И МЕЂУ ЖРТВАМА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА; МЕЂУ МАЛОЛЕТНИЦИМА КОЈИ СУ У ЗАТВОРИМА УДЕО НЕОСУЂЕНИХ ЈЕ ДАЛЕКО ВЕЋИ НЕГО МЕЂУ ПУНОЛЕТНИМ ЗАТВОРЕНИЦИМА.

НЕ ИЗОСТАВИТИ НИКОГА ИЗ РАЗВОЈА!

НАПРЕДАК У ОСТВАРИВАЊУ ЦИЉЕВА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ИЗ ПЕРСПЕКТИВЕ ЖИВОТА И РАЗВОЈА ДЕЦЕ У СРБИЈИ

Не изоставити никога из развоја (*Leave No One Behind*) **основно је начело Агенде за одрживи развој до 2030. године и њених Циљева одрживог развоја (ЦОР). Ово начело је одраз једногласне одлучности свих држава да у потпуности искорене сиромаштво, социјалну искљученост и дискриминацију у свим формама, те да се смање неједнакости и различити облици рањивости који искључују појединце и друштвене групе из развојних процеса и умањују њихов развојни потенцијал и благостање, али и развојни потенцијал човечанства у целини[1].**

Ово начело је утемељено на спознаји да се због укрштања различитих фактора искључивања поједине групе суочавају са вишеструким, узајамно оснажујућим факторима ускраћивања и неједнакости који доводе до тога да те групе буду изостављене из развојних процеса. Пет кључних фактора искључивања су: дискриминација (на основу неке од наслеђених или стечених особина); географска удаљеност или настањеност у неповољном географском подручју (деградирана животна средина, одсуство саобраћаја и комуникација, неразвијена економија, технологија, услуге); управљање (неадекватни закони, политике, нетранспарентне и неодговорне институције, одсуство демократског учешћа); социоекономски статус (неједнакости у приступу ресурсима, могућностима за запошљавање, сиромаштво и ускраћивање), као и осетљивост на шокове (конфликте, кризе, климатске промене и природне катастрофе)[2].

Ова кратка информативна публикација из серије „Не изоставити никога из развоја!" посвећена је приказу стања у остваривању ЦОР у Републици Србији у односу на децу, односно на популацију становништва старости 0–17 година.

У публикацији су за приказ стања коришћени званични индикатори ЦОР који се прате на порталу Републичког завода за статистику (РЗС)[3], уз поједине додатне индикаторе који омогућавају да се стекне бољи увид у сегменте живота и положаја деце који указују на њихову социјалну исљученост. Сваки пут када је коришћен званични индикатор, то је и напоменуто у загради, а сви остали индикатори представљају додатне показатеље. Када је то било могуће, пажња је посвећена и унакрсним неједнакостима, односно разликама између деце и то према полу, типу насеља, материјалном статусу или другим карактеристикама.

Популација деце у Републици Србији

Према проценама становништва РЗС, на крају 2020. године било је 6.871.547 становника у Републици Србији, међу којима је било 1.193.612, односно 17,4% деце (0–17 година). Деца старости 0–4 године бележила су удео у укупном становништву од 4,6%, затим деца старости 5–11 година 6,7%, млађи адолесценти (12–14 година) чинили су 2,9%, а старији адолесценти (15–17 година) 3,1%.[4]

1 https://unsdg.un.org/2030-agenda/universal-values/leave-no-one-behind
2 UNSDG (2019) *Leaving No One Behind. A UNSDG Operational Guide for UN Country Teams*, https://unsdg.un.org/sites/default/files/Interim-Draft-Operational-Guide-on-LNOB-for-UNCTs.pdf
3 http://sdg.indikatori.rs/sr-Cyrl/
4 Републички завод за статистику, база података о становништву, https://data.stat.gov.rs/Home/Result/18010403?languageCode=sr-Cyrl

СВАКО ЧЕТВРТО ДЕТЕ ЈЕ У РИЗИКУ ОД СИРОМАШТВА, 2020 ГОДИНА (ЦОР 1.2.1)

СВАКО ДЕВЕТНАЕСТО ДЕТЕ СТАРОСТИ ДО 5 ГОДИНА ЗАОСТАЈЕ У РАСТУ, 2019 ГОДИНА (ЦОР 2.2.1)

СВАКО ДЕСЕТО ДЕТЕ СТАРОСТИ ДО 5 ГОДИНА ЈЕ ГОЈАЗНО, 2019 ГОДИНА (ЦОР 2.2.2)

СВАКО ТРИНАЕСТО ДЕТЕ НИЈЕ ВАКЦИНИСАНО ПРОТИВ ДИФТЕРИЈЕ, ТЕТАНУСА И ВЕЛИКОГ КАШЉА..., 2019 ГОДИНА (ЦОР 3.B.1)

СВАКО ОСМО ДЕТЕ НИЈЕ ВАКЦИНИСАНО ПРОТИВ МАЛИХ БОГИЊА, 2019 ГОДИНА (ЦОР 3.B.1)

СВАКО ТРЕЋЕ ДЕТЕ НЕ ПОХАЂА ОБРАЗОВАЊЕ У РАНОМ ДЕТИЊСТВУ, 2019 ГОДИНА (ЦОР 4)

СВАКО ТРЕЋЕ ДЕТЕ СТАРОСТИ 15 ГОДИНА НИЈЕ ДОСТИГЛО НАЈМАЊИ НИВО ПИСМЕНОСТИ, 2018 ГОДИНА (ЦОР 4.6.1)

СВАКО ЈЕДАНАЕСТО ДЕТЕ СТАРОСТИ 5–17 ГОДИНА БИЛО ЈЕ ИЗЛОЖЕНО ЗЛОУПОТРЕБИ ДЕЧИЈЕГ РАДА, 2019 ГОДИНА (ЦОР 8.7.1)

СКОРО СВАКО ДРУГО ДЕТЕ СТАРОСТИ 1–14 ГОДИНА ЈЕ БИЛО ИЗЛОЖЕНО НАСИЛНОМ ДИСЦИПЛИНОВАЊУ, 2019 ГОДИНА (ЦОР 16.2.1)

Одрживи развој подразумева, између осталог, и стварање услова у којима деца могу да одрастају развијајући своје пуне потенцијале и тиме омогуће добре шансе да остваре квалитетан живот у каснијим фазама живота. Индикатори ЦОР омогућавају да се развојни процеси сагледају и из перспективе деце и то на начин који указује на њихове шансе за развој и благостање кроз различите фазе одрастања.

1 СВЕТ БЕЗ СИРОМАШТВА

ДЕЦА СУ ВИШЕ ИЗЛОЖЕНА РИЗИЦИМА ОД СИРОМАШТВА НЕГО ОДРАСЛО И СТАРИЈЕ СТАНОВНИШТВО, ШТО ЗА СВАКО ЧЕТВРТО ДЕТЕ СТВАРА НЕПОВОЉНИЈЕ ШАНСЕ ЗА РАСТ И РАЗВОЈ...

Стопа ризика од сиромаштва у популацији деце (0–17 година) виша је од стопа ризика од сиромаштва одраслог (18–64) и старијег становништва (65+) током готово читавог посматраног периода (2013–2020) (Графикон 1). Позитиван тренд бележи се од 2018. године када долази до пада стопе ризика од сиромаштва и за одрасло становништво и за децу, чиме се јаз између те две старосне категорије становништва смањује. Посебно је смањен јаз између деце и старијег становништва, али овог пута уз благи пораст стопе ризика од сиромаштва код становништва старости 65 и више година.

Графикон 1 Стопа ризика од сиромаштва за укупно становништво и децу, % (индикатор ЦОР 1.2.1)

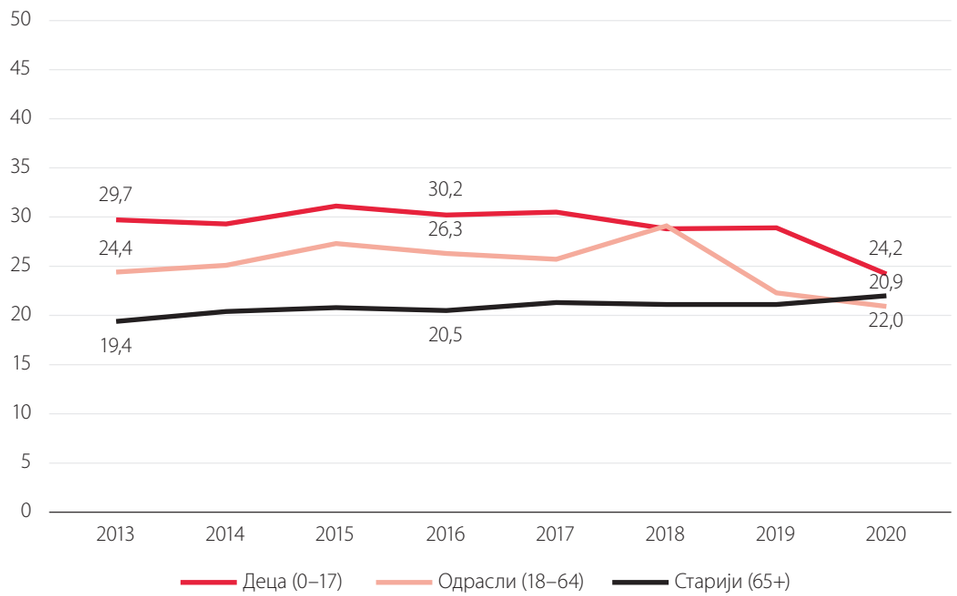

Извор: РЗС, SILC

2 СВЕТ БЕЗ ГЛАДИ

ЗАОСТАЈАЊЕ У РАСТУ И НЕУХРАЊЕНОСТ ДЕЦЕ СУ У ПАДУ, АЛИ И У ОВОМ ПОГЛЕДУ ПРИСУТНЕ СУ РАЗЛИКЕ ИЗМЕЂУ ДЕЦЕ КОЈА ЖИВЕ У СИРОМАШНИЈИМ И ДЕЦЕ КОЈА ЖИВЕ У БОГАТИЈИМ ДОМАЋИНСТВИМА, ДЕЦЕ КОЈА ЖИВЕ У ГРАДСКИМ И ДЕЦЕ КОЈА ЖИВЕ У ОСТАЛИМ НАСЕЉИМА...

Резултати MICS-а из 2010, 2014. и 2019. године показују да је заостајање у расту било више распрострањено међу дечацима него међу девојчицама (7,4% према 3,1%) и три пута више међу децом из најсиромашнијих домаћинстава у односу на децу из најбогатијих домаћинстава (9,6% према 3,0%). Са друге стране, гојазност више погађа децу из богатијих домаћинстава, при чему је међу децом из најбогатијих домаћинстава гојазно 13,8% деце, док је међу децом из најсиромашнијих домаћинстава гојазно 8,9%. Гојазност више погађа децу из градских него из осталих насеља (12,6% према 9,1%). Мршавост је, такође, више распрострањена међу децом у градским него осталим насељима (4,3% према 0,8%).

Графикон 2 Преваленција заостајања у расту (висина за узраст) и неухрањености (гојазност и мршавост) међу децом до 5 година, % (индикатори ЦОР 2.2.1 и 2.2.2)

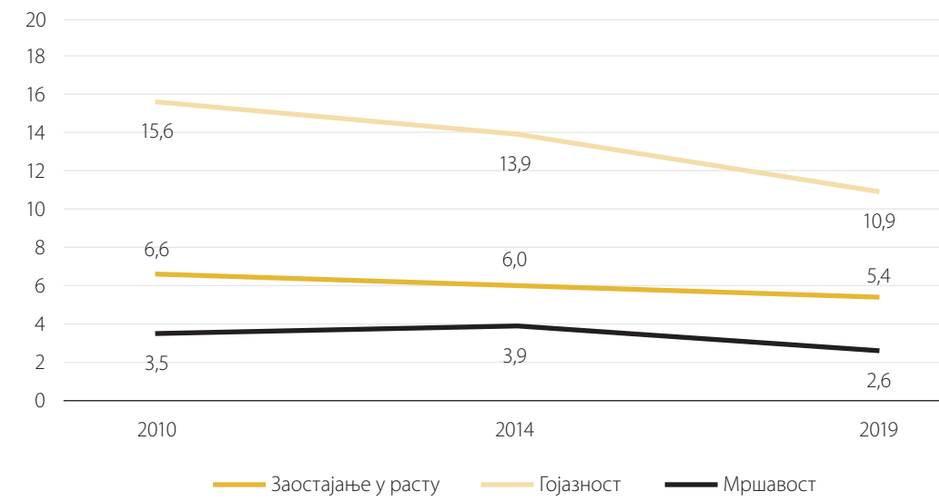

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

3 ДОБРО ЗДРАВЉЕ

ШАНСЕ ЗА ПРЕЖИВЉАВАЊЕ ДЕЦЕ СУ ПОВЕЋАНЕ — ДУГОРОЧНО СУ СМАЊЕНЕ СТОПЕ СМРТНОСТИ ОДОЈЧАДИ И ДЕЦЕ ДО 5 ГОДИНА, АЛИ ЈОШ УВЕК НИСУ СВА ДЕЦА ОБУХВАЋЕНА ПРЕПОРУЧЕНОМ ИМУНИЗАЦИЈОМ...

Република Србија остварила је у периоду 2010–2020. године глобално постављен циљ смањења неонаталне смртности на не више од 12 на 1000 рођених. Осим тога, стопа неонаталне смртности (деце старости 0–27 дана) дугорочно је у паду — до 2015. године одржавана је на нивоу испод 5, а у наредном периоду Србија успева да је снизи и одржи на нивоу испод 4, тако да 2020. године она износи 3,78 (Графикон 3). Но, када се посматра по полу, уочава се да је стопа смртности нешто већа за мушку у односу на женску одојчад у целокупном периоду, а 2020. године тај однос је 4,31 према 3,21.

Графикон 3 Стопа неонаталне смртности[5] (умрли на 1000 живорођених) (индикатор ЦОР 3.2.2)

Извор: РЗС, Витална статистика

[5] Одојчад старости 0–27 дана.

Шансе да ће деца старости до пет година преживети повећавају се током времена, као и у претходном случају. Наиме, Република Србија и на овом пољу успева да оствари и да се придржава глобално постављеног циља (стопа смртности деце испод 5 година не сме бити виша од 25 на 1000 живорођених) у целокупном посматраном периоду, 2010–2020. године. Осим тога, поменута стопа је у константном паду — од 7,9 у 2010, преко 6,4 у 2015, до 5,8 у 2020. години. Као и у претходном случају, ова стопа је нешто виша када су у питању дечаци, у односу на девојчице (Графикон 4).

Графикон 4 Стопа смртности деце испод пет година старости (на 1000 живорођених) (индикатор ЦОР 3.2.1)

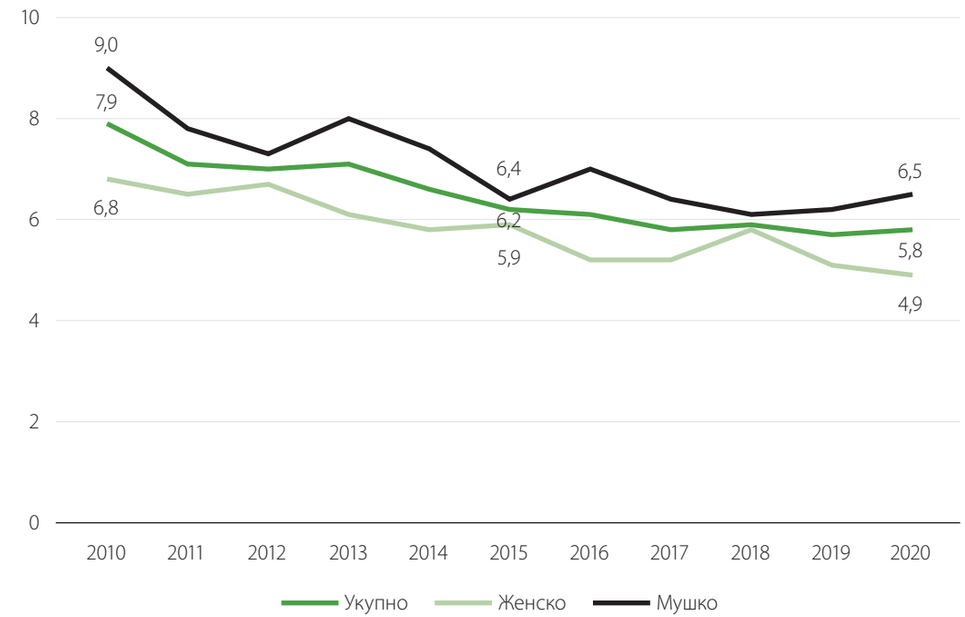

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Имунизација деце против инфективних болести јесте један од разлога смањења смртности деце. Према препорукама Светске здравствене организације, сва деца би требало да буду вакцинисана против туберкулозе, дифтерије, тетануса, великог кашља, дечије парализе, малих богиња, хепатитиса б, хемофилуса инфлуенце тип б, пнеумокока, ротавируса и рубеле. Подаци о имунизацији из MICS-а за 2014. и 2019. годину указују да обухват деце имунизацијом није потпун, те да је неуједначен између различитих вакцина и различитих група деце. Подаци из графикона 5 указују на повећање обухвата деце вакцинацијом против дифтерије, тетануса и великог кашља, уз истовремено смањење имунизације против малих богиња.

Графикон 5 Обухват имунизацијом против дифтерије, тетануса и великог кашља (DTP) и малих богиња, % (индикатор ЦОР 3.b.1)

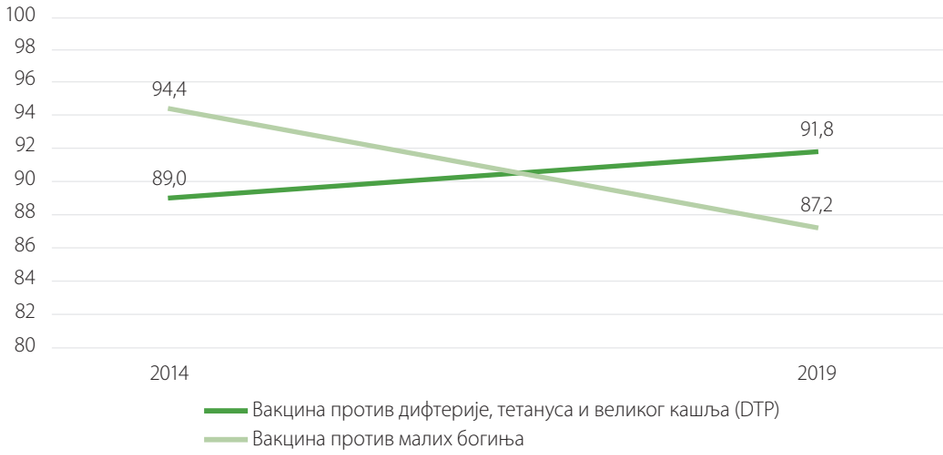

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Према подацима из 2019. године, имунизацијом против пнеумокока обухваћено је знатно мање деце него имунизацијом против дифтерије, тетануса и пертусиса, као и малих богиња. Међутим, када је у питању DTP вакцина којом је обухваћен највећи удео популације деце, примећује се да је обухват мањи у појединим групама деце, и то међу децом која живе у осталим насељима у односу на децу која живе у градским насељима, међу децом која живе у најсиромашнијим домаћинствима и посебно међу децом која живе у ромским насељима (Табела 1).

Табела 1 Обухват имунизацијом, 2019, %

		Вакцина против дифтерије, тетануса и великог кашља (DTP) (индикатор 3.b.1a)	Вакцина против пнеумокока (коњугована вакцина) (индикатор 3.b.1b)	Вакцина против малих богиња (индикатор 3.b.1c)
Укупно		91,8	65,4	87,2
Пол	Женско	91,5	65,3	87,9
	Мушко	92,2	65,5	86,6
Тип насеља	Градско	93,9	67,3	84,1
	Остало	89,0	62,9	91,4
Ромска насеља		73,3	47,0	76,5
Индекс благостања	Најсиромашнији	81,5	61,4	87,7
	Други	84,6	58,7	93,0
	Средњи	94,1	53,7	88,8
	Четврти	91,9	71,4	83,4
	Најбогатији	99,1	73,0	86,6

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

4 КВАЛИТЕТНО ОБРАЗОВАЊЕ

НЕЈЕДНАКОСТИ У ПРИСТУПУ ОБРАЗОВАЊУ НАЈИЗРАЖЕНИЈЕ СУ У РАНОМ ДЕТИЊСТВУ, ИШЧЕЗАВАЈУ НА НИВОИМА ОБАВЕЗНОГ ПРЕДШКОЛСКОГ И ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ПОТОМ СЕ ПОВЕЋАВАЈУ У СРЕДЊЕМ ОБРАЗОВАЊУ. ПРИСТУП ОБРАЗОВАЊУ ЈЕ НАЈНЕПОВОЉНИЈИ МЕЂУ ДЕЦОМ ИЗ НАЈСИРОМАШНИЈИХ ДОМАЋИНСТАВА И ДЕЦОМ КОЈА ЖИВЕ У РОМСКИМ НАСЕЉИМА.

Рано образовање, које поставља важне темеље за развојни потенцијал деце и касније школовање, није једнако доступно деци из различитих друштвених група. Деца из осталих насеља у знатно мањем проценту похађају рано образовање него деца из градских насеља, а деца из најсиромашнијих домаћинстава су у малом броју укључена у рано образовање (Графикон 6). Такође се могу приметити и родне разлике испољене у нижој укључености дечака у рано образовање у односу на девојчице.

Графикон 6 Проценат деце старости 36–59 месеци која похађају образовање у раном детињству, 2019.

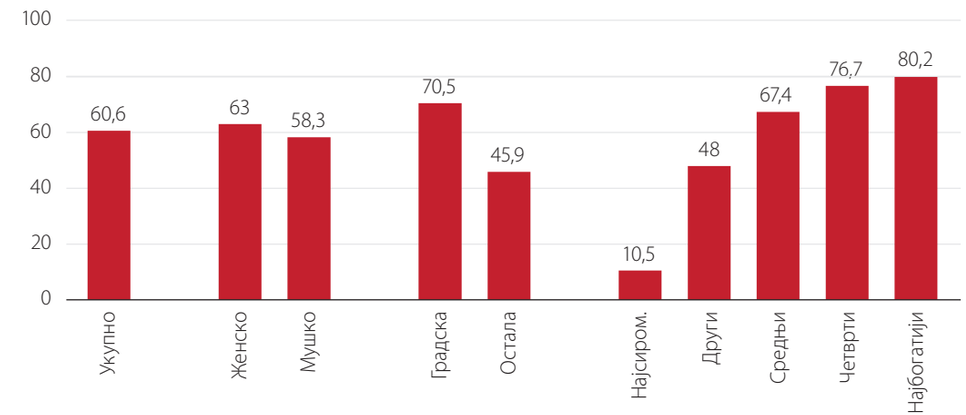

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Индексом раног развоја детета мери се да ли се деца правилно развијају у доменима познавања слова и бројева, физичког развоја, социоемоционалног развоја и учења. Вредности за 2019. годину указују да се 97,2% деце у општој популацији развија правилно, а нешто бољи резултат показују девојчице у односу на дечаке, као и деца из градских насеља у односу на децу из осталих насеља (Графикон 7).

Графикон 7 Индекс раног развоја детета (36–59 месеци), 2019, % (индикатор ЦОР 4.2.1)

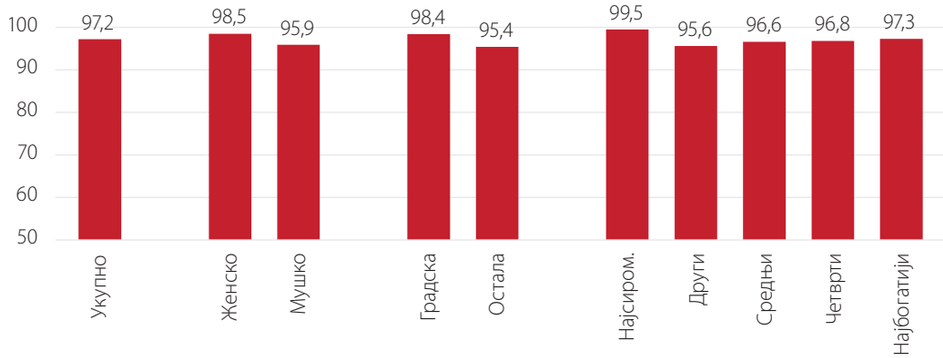

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Учешће у образовању годину дана пре званичног узраста за упис у основну школу је на високом нивоу, а један од најважнијих разлога за то је обавезно похађање припремног предшколског програма. Иако се у овом погледу бележи дугорочан напредак, у периоду од 2018–2020. године региструје се благи пад стопе укључености деце у организовано учење у години пре уписа у основну школу (Графикон 8).

Графикон 8 Стопа учешћа у организованом учењу[6] (годину дана пре званичног узраста за упис у основну школу), према полу, 2010–2020, % (индикатор ЦОР 4.2.2)

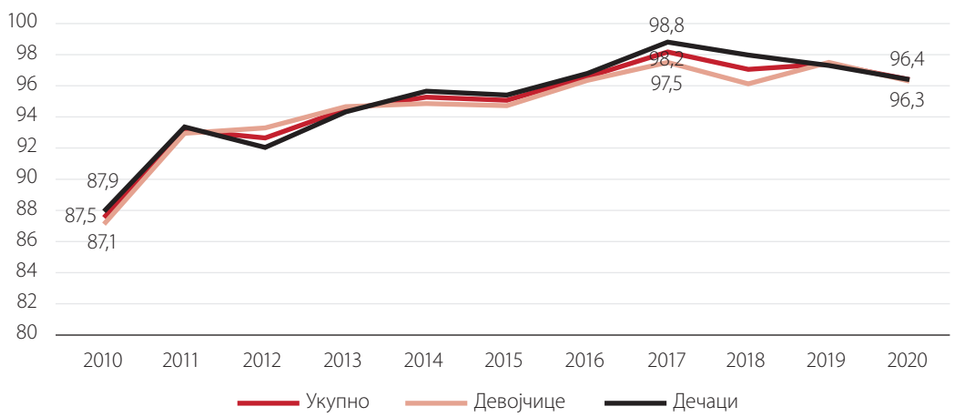

Извор: Статистика образовања, РЗС

[6] Обухват деце припремним предшколским програмом представља однос броја деце која похађају припремни предшколски програм и старосне групе деце која су у обавези да похађају ППП.

Сва деца у Републици Србији завршавају основну школу, а стопе завршавања средње школе су такође изразито високе, без израженијег родног јаза (Графикон 9).

Графикон 9 Стопа завршавања основног и средњег образовања, 2019, % (индикатор 4.1.2)

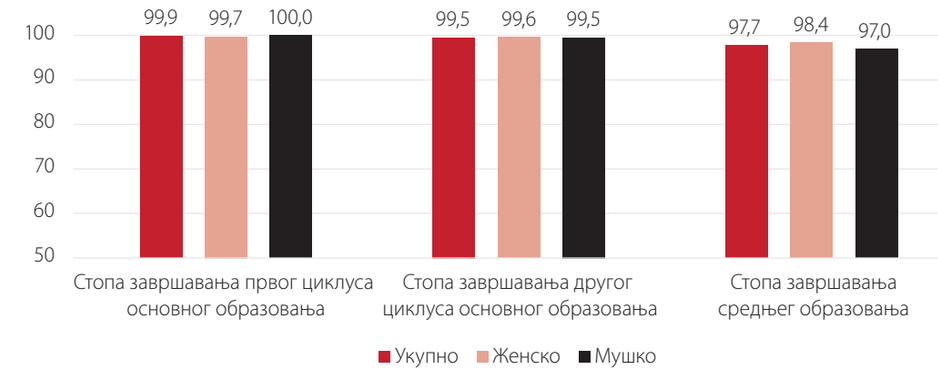

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Међутим, шансе да заврше основну и средњу школу знатно су ниже међу децом која живе у ромским насељима, као и међу децом из најсиромашнијих домаћинстава (Табела 2).

Табела 2 Стопе завршавања основне и средње школе, 2019, % (индикатор ЦОР 4.1.2)

		Стопа завршавања основне школе	Стопа завршавања средње школе
Укупно		99,5	97,7
Пол	Женско	99,5	97,0
	Мушко	99,6	98,4
Тип насеља	Градско	99,9	98,7
	Остало	98,9	96,0
Ромска насеља		63,7	61,0
Индекс благостања	Најсиромашнији	97,1	93,0
	Други	100	98,7
	Средњи	100	97,1
	Четврти	100	98,9
	Најбогатији	100	99,5

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ, РЗС

Трендови у погледу образовних постигнућа у основним областима образовања, попут математике, читања и науке нису повољни. Резултати PISA тестирања указују на повећање удела деце која нису достигла најмањи ниво постигнућа у овим областима између два тестирања 2012. и 2018. године (Графикон 10).

Графикон 10 Удео ученика старости 15 година који нису достигли најмањи фиксни ниво постигнућа на PISA скали за три основна школска предмета, % (индикатор ЦОР 4.6.1)

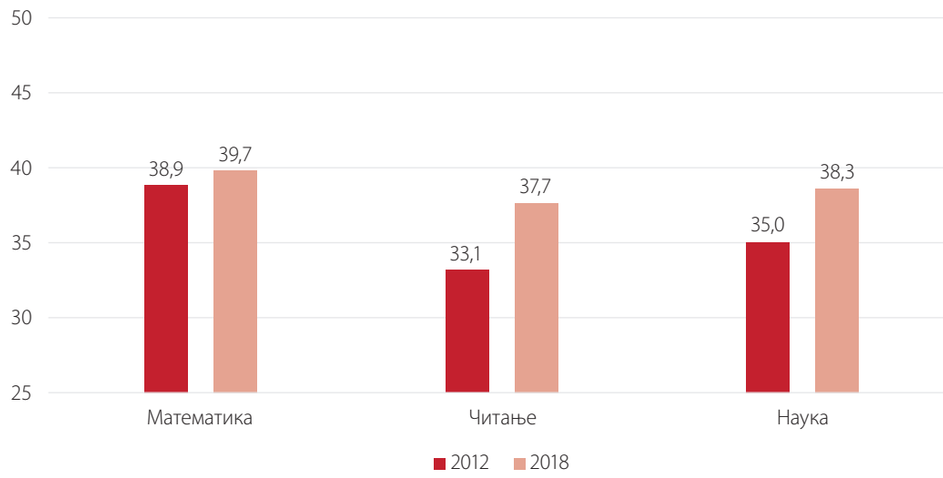

Извор: OECD

8 ДОСТОЈАНСТВЕН РАД И ЕКОНОМСКИ РАСТ

ФАКТОР РИЗИКА ПО РАЗВОЈ ДЕЦЕ ПРЕДСТАВЉА И ДЕЧИЈИ РАД КОЈИ ПОСЕБНО ПОГАЂА ДЕЧАКЕ ИЗ СЕОСКИХ (ОСТАЛИХ) НАСЕЉА И ИЗ ДОМАЋИНСТАВА НИЖЕГ МАТЕРИЈАЛНОГ СТАЊА...

Свако десето дете старости 5–17 година изложено је злоупотреби дечијег рада. Дечији рад више је распрострањен међу мушком него међу женском децом (11,2% према 7,5%), као и међу децом из „осталих" насеља, у односу на децу из градских насеља (14,9% према 5,8%). Посматрано према старости, злоупотреба дечијег рада је највише распрострањена међу децом старости 5–11 година (15,9%) него међу децом раног адолесцентског узраста (12–14 година) код којих је присутна у 4,3% случаја, или међу старијим адолесцентима (15–17 година), код којих се јавља у 0,6% случајева. Поред тога, злоупотреба дечијег рада више је распрострањена међу децом из домаћинстава најсиромашнијег и другог квинтила (12,2% и 15,4% респективно), него међу децом средњег, четвртог и најбогатијег квинтила (8,4%, 5,3% и 7,9% респективно) (Графикон 11).

Графикон 11 Проценат деце старости 5–17 година која су укључена у дечији рад, 2019 (индикатор ЦОР 8.7.1)

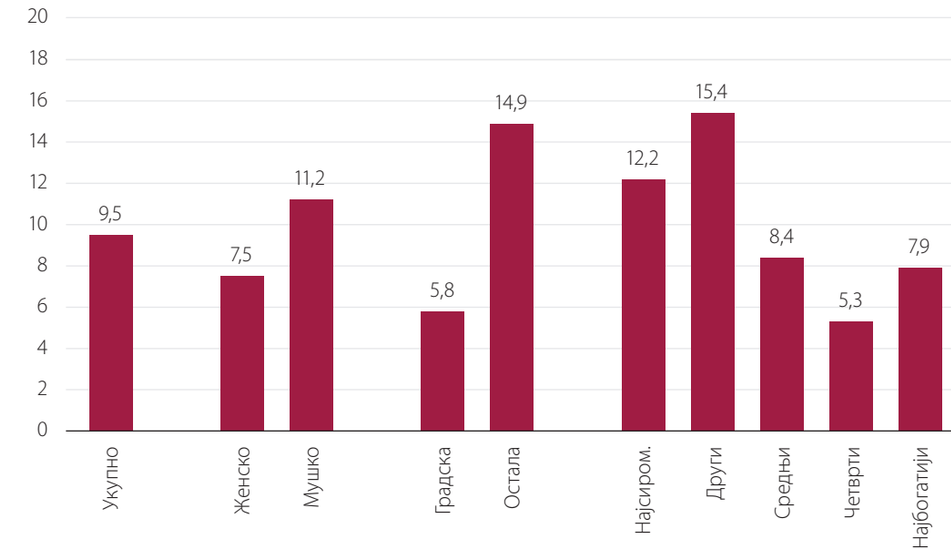

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

16 МИР, ПРАВДА И СНАЖНЕ ИНСТИТУЦИЈЕ

ГОТОВО СВОЈ ДЕЦИ ЈЕ ОБЕЗБЕЂЕН ИДЕНТИТЕТ УПИСОМ У МАТИЧНЕ КЊИГЕ РОЂЕНИХ. ЈОШ УВЕК СУ ЗАСТУПЉЕНЕ МЕТОДЕ НАСИЛНОГ ДИСЦИПЛИНОВАЊА ДЕЦЕ КАЖЊАВАЊЕМ. ДЕЦА СЕ НАЛАЗЕ И МЕЂУ ЖРТВАМА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА; МЕЂУ МАЛОЛЕТНИЦИМА КОЈИ СУ У ЗАТВОРИМА УДЕО НЕОСУЂЕНИХ ЈЕ ДАЛЕКО ВЕЋИ НЕГО МЕЂУ ПУНОЛЕТНИМ ЗАТВОРЕНИЦИМА.

Право деце на лични идентитет који се стиче уписом у матичне књиге рођених је законски загарантовано, а готово се у потпуности и реализује. У 2019. години 99,9% деце старости до пет година у општој популацији и 98,5% деце у ромским насељима било је уписано у матичне књиге. На узрасту од 48 до 59 месеци сва деца из опште популације су била уписана у матичне књиге рођених. Међутим, напредак у остваривању ЦОР 16 у односу на децу још увек показује низ изазова.

Велики удео деце још увек се васпитава насилним методама попут физичког кажњавања или психолошке агресије. Готово половина деце у општој популацији и више од две трећине деце у ромским насељима била су бар једном изложена насилним методама дисциплиновања током месеца који је претходио Истраживању вишеструких показатеља (Графикон 12). Упоредни подаци за 2014. и 2019. годину указују и на благи пораст удела деце која су била изложена насилном дисциплиновању.

Графикон 12 Удео деце старости 1–14 година која су током протеклог месеца искусила било какво физичко кажњавање и/или психолошку агресију од стране старатеља, 2014–2019, % (индикатор ЦОР 16.2.1)

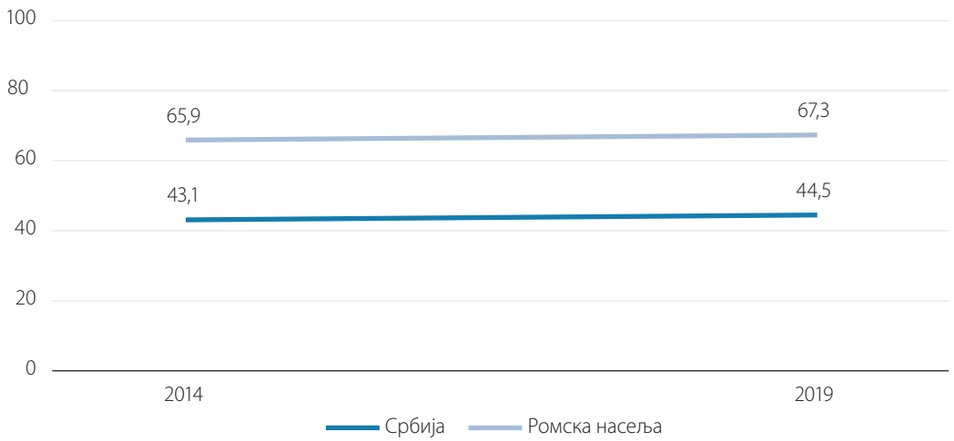

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Деца се налазе и међу жртвама трговине људима. Према подацима Центра за заштиту жртава трговине људима у периоду између 2016. и 2020. године, број идентификованих малолетних жртава трговине људима био је већи од 20 лица (Графикон 13).

Графикон 13 Број жртава трговине људима према старости, 2016–2020. (индикатор ЦОР 16.2.2)

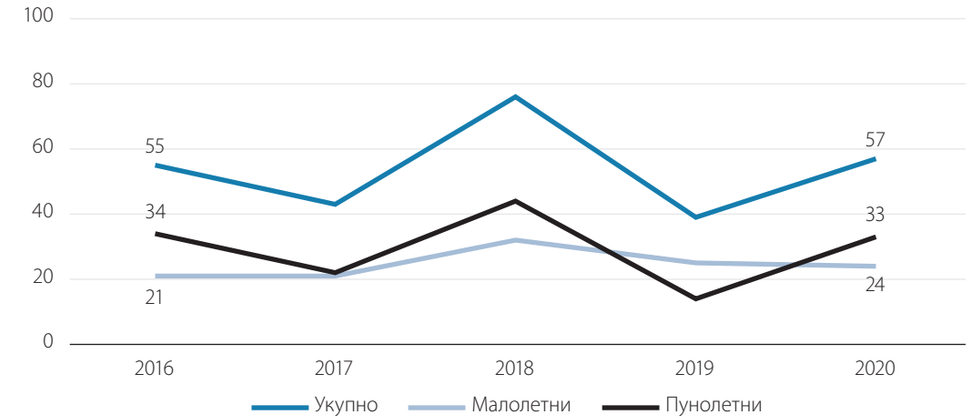

Извор: Центар за заштиту жртава трговине људима

Када су у питању деца у сукобу са законом, удео неосуђених притвореника у затворској популацији је већи међу децом 14–15 година у односу на децу старости 16–17 година. Овај индикатор има за циљ да измери стање у односу на принцип да нико не треба да буде у затвору док не добије правоснажну пресуду, у складу са принципом да је свако невин док се не докаже кривица.

Графикон 14 Неосуђени притвореници као удео затворске популације, укупно и за малолетна лица, % (индикатор ЦОР 16.3.2)

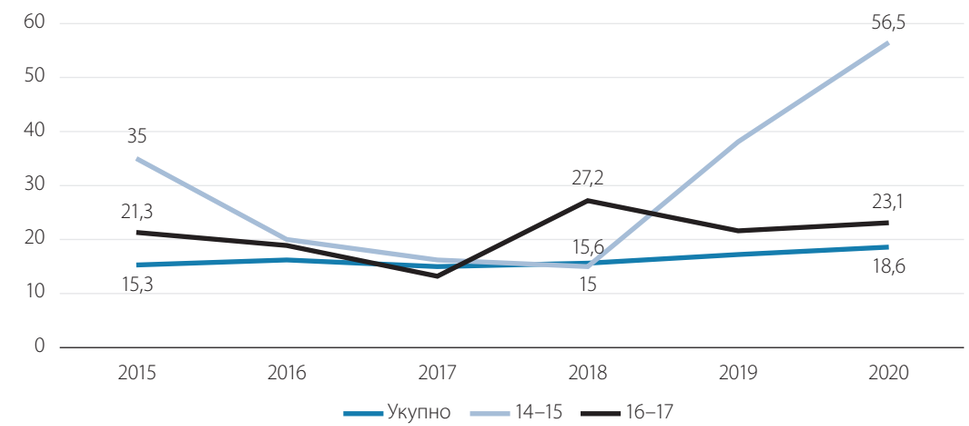

Извор: Министарство правде

НЕ ИЗОСТАВИТИ НИКОГА ИЗ РАЗВОЈА!

Напредак у остваривању Циљева одрживог развоја из перспективе живота и развоја деце у Србији

Република Србија – Републички завод за статистику
Statistical Office of the Republic of Serbia